

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи

з дисципліни

«БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ»

(для студентів денної форми навчання

напряму підготовки 6.060101 «Будівництво»)

ХАРКІВ

ХНАМГ

2012

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Безпека в надзвичайних ситуаціях» (для студентів денної форми навчання напряму підготовки 6.060101 «Будівництво») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. І. Д'яконов. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 8 с.

Укладач: В. І. Д'яконов

Рецензент: Ю. М. Півненко

Рекомендовано кафедрою «Безпека життєдіяльності»,
протокол №6 від «22» січня 2010 р.

ВСТУП

У сучасної технології освіти особливого значення набуває самостійна робота. Нині освіта як статус здобувається людиною в молоді роки, але навчитися, поповнювати знання і вміння людина має в продовж всього життя. Тому дуже важливо студентів з перших курсів навчання оволодівати ефективними методами здобування знань і вмінь. Тільки самостійна робота із здобування знань дозволить студентів порівняно легко адаптуватися до навчання у вищих навчальних закладах різних країн і входження до Болонського процесу.

Самостійна робота – це робота із здобування знань поза аудиторні заняття. Вона тісно пов'язана з самоосвітою, самовихованням, самоаналізом, самоконтролем, самоакредитуванням, і самовдосконаленням. Самостійна робота включає елементи як всезагальні, що спрямовані на оволодіння інформацією, яка визначає ерудицію, світобачення тощо, так і елементи із здобування конкретних спеціальних знань і вмінь з того чи іншого фаху.

Самостійна робота є невід'ємною складовою і важливим чинником навчання у вищих навчальних закладах різних країн, різного профілю, за різними програмами, що сприяє поглибленню, активному засвоєнню, розширенню знань і вмінь. Самостійна робота розвиває здібності пошуку необхідної інформації, її самоаналізу; виховує волю, самодисципліну, творчість.

Основним способом самостійної роботи є пошук і вивчення наукової і навчальної спеціальної літератури. Це легкодоступна форма самостійної роботи для всіх студентів і основана їх маса оволодіває цією формою вже з першого курсу. До того ж важливо оволодіти методикою роботи з літературою, підвищувати культуру читання, вміння формувати тези і реферати.

Важливе значення в умовах сьогодення має така форма самостійної роботи як вміння використовувати Інтернет, хоча ця інформація повинна піддаватися досить глибокому аналізу щодо її достовірності і наукової обґрунтованості. Суттєві переваги використання Інтернету – це оперативність, певна узагальненість інформації з того чи іншого питання, високий рівень доступності тощо. У зв'язку з цим дуже корисно, навіть необхідно, щоб вже середня освіта забезпечувала досить глибокі знання і вміння користуватися комп'ютерною технікою. Крім того, комп'ютерна техніка вирішує багато проблем щодо підвищення якості і ефективності різних форм дистанційного навчання. Дистанційне навчання забезпечує можливість поглибити міжвузівську освітню діяльність, ефективно реалізувати кредитно – модульну систему освіти згідно з вимогами Болонської декларації.

Дуже цінним для самостійної роботи є вміння працювати з патентною документацією, яка характеризується чіткістю, конструктивністю, обґрунтованістю, інноваційністю. Бажано, щоб патентні відділи функціонували в бібліотеках кожного вищого навчального закладу України. Кредити майже з кожної дисципліни згідно з навчальною програмою того чи іншого фаху

повинні передбачати роботу студентів з патентною документацією. Така спрямованість навчання відповідатиме світовим стандартам, а фахівець щодо своїх знань і вмінь – транснаціональним вимогам.

Корисним під час самостійної роботи є систематичне ознайомлення з науковими тематичними вісниками та збірниками, науково – популярними журналами. Необхідно, щоб ця література була в достатній кількості у вузівських бібліотеках, читальних залах, на кафедрах. Бажано, щоб викладачі якомога частіше акцентували увагу студентів на корисності і необхідності систематично працювати з цією літературою, оскільки в ній викладаються найновіші досягнення науки і передової виробничої практики, висвітлюються тенденції і напрямки науково – технічного прогресу.

Варто звернути увагу на цінність науково – популярної інформації, яку студенти можуть одержувати через радіо, телебачення (наприклад програма дискавері, планета тварин тощо). Цю інформацію необхідно занотовувати в конспектах з тих дисциплін чи проблем, яких вона стосується. Студентам корисно знати ті програми, які подають ту чи іншу фахову інформацію.

Вищими формами самостійної роботи, корисність яких безмірна, є участь студентів у науковій роботі, оскільки вона інтегрує в собі всі попередньо визначені форми, формує професіоналізм і фахове бачення проблеми, виробляє системний підхід до здійснення самостійної роботи. Наукова робота змушує студента вивчати історію розвитку проблеми, її стан і напрями розвитку в майбутньому. Тому доцільно викладачеві на вступній лекції з кожної дисципліни знайомити студентів з напрямками наукових досліджень, основними методами і методиками їх здійснення.

Наукова робота тісно пов'язана з аналізом спеціальної літератури, оформленням рефератів, моделюванням і прогнозуванням, оформленням результатів експерименту у формі звіту, тез, доповіді, наукові статті, кваліфікаційної (дипломної чи дисертаційної) роботи тощо. Володіння такими знаннями і навичками необхідне студентові, а набуваються вони , головним чином, у процесі самостійної роботи.

Наукова робота залучає студентів до вивчення матеріалів архівів, музеїв, виставок, примушує узагальнювати досягнення передового досвіду практики, розширює кругозір, виховує логіку і культуру мислення, формує цілеспрямованість, системне бачення і розуміння проблеми. Сьогодні кожний фахівець вищої кваліфікації повинен бути дослідником, а це можливо за умови, коли людина в студентські роки займається науковою роботою, оволодіває методикою наукових досліджень. Університетська технологія науково – освітньої діяльності повинна тим і відрізнятися, що кожний викладач і студент, якщо з ранку працює в аудиторії, то після обіду – у науково – дослідній лабораторії чи навпаки.

Слід зауважити, що всяка форма самостійної роботи розрахована, головним чином, на зацікавленого, активного студента, оскільки в ній значною мірою виключається елемент зовнішнього примусу. Основна мотивація до

самостійної роботи – прагнення до самовдосконалення, самоусвідомлення потреби знань.

Самостійна робота інтегрує в одне ціле навчальну, наукову і практичну роботу студента. Тому завдання вищої школи полягає в тому, щоб навчити студента володіти широким колом форм і методів самостійної роботи, оскільки вони забезпечать можливість фахівцям протягом всього подальшого життя поповнювати, поглиблювати, поновлювати професійні знання і вміння.

Організація самостійної роботи вимагає значного розширення і поглиблення індивідуальної роботи викладача зі студентами, конструктивного і детального рецензування всіх виконаних студентом робіт і обговорення цих рецензій зі студентом.

Особливо важливе значення має самостійна робота на заочній, вечірній, дистанційній формах навчання та екстернаті.

Ефективність самостійної роботи залежить від багатьох факторів і чинників об'єктивних і суб'єктивних, історичних і соціальних, психологічних і моральних тощо. Можна навести прізвища багатьох визначних особистостей з історії людства (Платон, Аристотель, Сократ, Спіноза, Антоній Печерський, Фома Аквінський, Серафім Саровський, М. Коперник, Г. Сковорода, М. Ломоносов, Т. Шевченко, П. Прокопович, Г. Мендель, Ч. Дарвін, А. Едісон, А. Пешков – Горький, Д. Лондон, М. Тимофєєв-Ресовський та багато інших), які досягли виняткової самодосконаленості і надзвичайно високого рівня знань і професіоналізму, головним чином, методом самостійної роботи.

Зазвичай, для активації самостійної роботи студента повинні бути певні каталізатори і ферменти, наприклад такі, як значимість проблеми чи предмету, чинники для досягнення соціальної і суспільної мети, соціальна значимість знань; умови, за яких здійснюється навчання; культура і ерудиція того, хто навчає і того, хто навчається; рівень досконалості суспільства, рівень досконалості системи і технології навчання тощо. Все зазначене породжує бажання навчатися, а бажання завжди спонукає до праці, а в результаті праці приходить успіх.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента у вищій школі займає особливе місце після лекційних занять, які дають напрям вивченню дисципліни.

Самостійну роботу студента можливо порівняти з роботою шахтаря. Якщо шахтар не спуститься у лаву, він нічого не дасть «на гора». Тому і студент, якщо він не буде самостійно працювати, не отримає знань, яких потребує вища школа. Звідси студент повинен, «гризти граніт науки» і день і ніч, як казав О.В.Суворов: «Тяжело в учении, легко в бою».

Якщо студент буде самостійно вивчати навчальний матеріал, це йому дозволить вільно оволодіти фахом.

Після закінчення занять викладач видає завдання студентам для самостійної роботи.

Навчальною програмою на самостійну роботу студента передбачено 24 години.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коржик Б.М. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.//Навч. посіб. К.: - 1995 – 105 с.
2. Безпека життєдіяльності.//Навч. Посіб. для студентів вищих закладів освіти України I – IV рівнів акредитацій / За ред. Е.П. Желібо. – К: «Каравела» Львів; «Новий світ – 2000», 2001 – 320 с.
3. Цивільна оборона: Підручник/ За ред. Полковника В.С.Франчука. Львів – 2001. – 336 с.

План самостійної роботи студента

№ п/п	Найменування та номер теми	Мета занять	Матеріальне забезпечення	Час Год.	Завдання на самостійну роботу
1	2	3	4	5	6
1.	6.060101 ОПБ ЗМ 1.1. – 1.3 Вивчення лекційного матеріалу.	Закріплення теоретичного матеріалу.	[1 - 4] Література вказана викладачем [3] с. 161 – 197	15/8	При виникненні питань вирішувати їх на початку чергових занять, або на консультації.
2.	Лабораторні роботи 3.1. - Прогнозування та оцінка стану в НС.	Отримати досвід оцінки стану в НС		3/4	Вивчити матеріал, взяти на заняття калькулятори.
3.	3.2. Оцінка хімічної обстановки.	Придбати навички Х.О.	Методичні вказівки №556	4/4	Бути готовими до опитування (отримати в бібліотеці МВ № 556)
4.	3.3. Розрахунок протирадіаційного захисту ЗС та ПРУ	Отримати навички користування довідниками по НС.	СНиП – II – 11 – 77*	2/2	Одержати в бібліотеці і принести на заняття (ознайомившись із змістом).
5.	3.4. Записи індивідуального захисту (ЗІЗ).	Бути знайомими з ЗІЗ.	Наочні посібники	2/2	Виявити придатність до роботи ЗІЗ.
6.	3.5. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю.	Вивчити принципи роботи радіаційних та хімічних приладів. Побачити (доторкнутися) їх наочно.	Наочні посібники	2/2	Бути готовими до відповіді щодо призначення приладів.
7.	3.6. Ліквідація наслідків НС.	Знати сутність виконання рятувальних та невідкладних робіт НС.	[3] с. 231 - 245	2/2	Бути готовими відповідати на запитання викладача.
	Всього:			24	

*Примітка: У чисельнику вказано час, відведений на аудиторні заняття, у знаменнику- на самостійну роботу студентів

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи

з дисципліни

«БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ»

(для студентів денної форми навчання

напряму підготовки 6.060101 «Будівництво»)

Д'яконов Василій Іванович

Відповідальний за випуск *В.І. Заїченко*

Редактор *О.С.Кравцова*

Комп'ютерне верстання *Н. В. Зражевська*

План 2010, поз. 533 М

Підп. до друку 26.04.2010

Друк на ризографі

Тираж 50 пр.

Формат 60 x 84/16

Ум. друк. арк. 0,5

Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,

вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.20113